



Portugalija

## Specializuoti teismai - Portugalija

Šiame skyriuje pateikiama informacija apie Portugalijos specializuotų teismų sistemą.

### Pirmosios instancijos teismai (*Tribunais judiciais de 1.ª instância*)

Bendrieji teismai yra civilinių ir baudžiamųjų bylų teismai, kurių jurisdikcijai priklauso visos bylos, nepriskirtos kitų teismų kompetencijai. Dažniausiai tai bendrosios kompetencijos teismai.

Taip pat gali būti specialiosios kompetencijos teismų (nagrinėjančių bylas, jiems priskirtinas pagal taikytiną proceso rūšį) ir specializuoti teismai, nagrinėjantys tam tikro pobūdžio bylas (nesvarbu proceso rūšis).

### Specializuotos kompetencijos teismai.

#### Baudžiamojo tyrimo teismai (*Tribunais de Instrução Criminal*)

Baudžiamojo tyrimo teismų užduotis yra vykdyti baudžiamuosius tyrimus, spręsti dėl bylos iškėlimo ir atlikti su tyrimu susijusias teismines funkcijas.

#### Šeimos ir nepilnamečių teismai (*Tribunais de Família e Menores*)

Šeimos ir nepilnamečių teismų kompetencijai priklauso:

- nagrinėti ieškinius dėl asmenų civilinės būklės – ieškinius dėl asmenų ir jų turto separacijos bei santuokos nutraukimo, taip pat panašius ieškinius, kaip antai dėl turto surašymo ar preliminaraus teismo sprendimo, prašymus pripažinti civilinę santuoką negaliojančia arba ją panaikinti bei ieškinius dėl sutuoktinių ar buvusių sutuoktinių ginčų dėl išlaikymo bei atlikti atitinkamas vykdymo procedūras;
- nagrinėti ieškinius dėl tėvystės nustatymo; nagrinėti prašymus dėl įsivaikinimo, reguliuoti tėvų atsakomybės įgyvendinimą ir nagrinėti susijusius ieškinius, oficialiai nustatyti tėvystę ir motinystę, nagrinėti ieškinius dėl galimos tėvystės;
- nagrinėti ieškinius dėl rizikos grupei priklausančių nepilnamečių interesų apsaugos; priimti nutartis dėl nepilnamečių, nukentėjusių dėl prastos priežiūros, apleidimo ar skurdo arba patekusių į situaciją, kuri gali pakenkti jų sveikatai, saugumui, išsilavinimui ar dorovei, taip pat nagrinėti ieškinius dėl nepilnamečių apsaugos nuo piktnaudžiaujamo galios naudojimo šeimoje ar juos globojančioje institucijoje.

#### Darbo teismai (*Tribunais de Trabalho*)

Civilinės teisenos srityje darbo teismai kompetentingi nagrinėti, pavyzdžiui:

- bylas dėl subordinacinių darbo santykių ir santykių, atsiradusių siekiant sudaryti darbo sutartį;
- bylas dėl nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų;
- bylas, kurių šalys yra socialinės pagalbos ar šeimos išmokas skiriančios institucijos ir jų gavėjai, kai šios bylos susijusios su teisėmis, įgaliojimais arba kurios nors šalies teisiniais, norminiais ar statutiniais įgaliojimais, jei jos nepatenka į administracinių ir mokesčių teismų kompetenciją;
- civilines bylas dėl streikų.

#### Komercinių bylų teismai (*Tribunais de Comércio*)

Komercinių bylų teismai pirmiausia kompetentingi nagrinėti:

- bankroto bylas, jei skolininkas yra komercinė įmonė arba jei bankrutuojančio subjekto turtą, be kita ko, sudaro įmonė;
- ieškinius, kuriais prašoma pripažinti įmonės steigimo dokumento ir įstatų nebuvimą, negaliojimą ir sutarties nutraukimo faktą;

- ieškinius dėl įmonių sprendimų galiojimo sustabdymo arba pripažinimo negaliojančiais;
- ieškinius dėl fakto pripažinimo, kai atsiliepiamas į ieškinį susijęs su pramonine nuosavybe, bet kokia forma, numatyta Pramoninės nuosavybės kodekse.

### **Laivybos teismai (*Tribunais Marítimos*)**

Laivybos teismai kompetentingi nagrinėti bylas, susijusias su:

- kompensacija dėl laivų, valčių arba kitų plaukiojančių priemonių sukelta arba patirta žala, arba dėl jų naudojimo jūrose kylančia žala remiantis bendrais teisės aktuose nustatytais principais;
- laivų, valčių ir plaukiojančių priemonių statymo, remonto, pirkimo ir pardavimo sutartimis, su sąlyga, kad jos skirtos naudoti jūrose;
- jūrų transporto, mišraus transporto arba daugiarūšio transporto sutartimis;
- jūrose naudoti skirtų laivų, valčių ir kitų plaukiojančių priemonių bei jų krovinių sutartimis;
- hipotekomis ir pirmumo teisėmis laivų arba valčių atžvilgiu, o taip pat bet kokių plaukiojančių priemonių ir jų krovinių realiomis garantijomis;
- civilinė atsakomybe už jūrų ir kitų jų jurisdikcijai priklausančių vandenų taršą;

### **Bausmių vykdymo teismai (*Tribunais de Execução de Penas*)**

Visų pirma, bausmių vykdymo teismai kompetentingi:

- spręsti dėl lygtinio paleidimo (*liberdade condicional*) ir jo atšaukimo;
- peržiūrėti, keisti ir iš naujo svarstyti apsaugos priemones, pagal kurias internuojami asmenys, dėl amžiaus negalintys būti patraukti baudžiamojon atsakomybėn (*inimputáveis*);
- spręsti dėl probacinio paleidimo (*liberdade para prova*) ir jo atšaukimo;
- paskelbti įkalinimo nuosprendžio, neapibrėžto termino nuosprendžio (*pena relativamente indeterminada*) ar apsaugos priemonės internuojant asmenį pabaigą.

### **Specializuotas intelektinės nuosavybės teismas (*Tribunal de Competência Especializada para a Propriedade Intelectual*)**

Šis teismas veikia Lisabonoje ir yra kompetentingas nagrinėti ieškinius dėl autorių teisių ir kitų susijusių teisių, dėl pramoninės nuosavybės, interneto domenų, įmonių ir prekių ženklų pavadinimų; taip pat apeliacinius skundus dėl Nacionalinio pramoninės nuosavybės instituto (*Instituto Nacional da Propriedade Industrial*), Nacionalinio mokslinių tyrimų fondo (*Fundação para a Computação Científica Nacional*) ir Registrų ir notarų instituto (*Instituto dos Registos e do Notariado*) priimtų sprendimų.

### **Specialiosios kompetencijos teismai**

Specialiosios kompetencijos teismai nagrinėja bylas pagal taikytiną proceso rūšį. Tai nėra atskiri teismai – jie yra apylinkės teismų skyriai: civilinių bylų skyriai (*varas cíveis*), baudžiamųjų bylų skyriai (*varas criminais*), civilinių bylų kolegijos (*juízos cíveis*), baudžiamųjų bylų kolegijos (*juízos criminais*), nepilnamečių civilinių bylų kolegijos (*juízos de pequena instância cível*), nepilnamečių baudžiamųjų bylų kolegijos (*juízos de pequena instância criminal*) ir vykdymo užtikrinimo teismai (*juízos de execução*).

Civilinių bylų skyriai kompetentingi nagrinėti ieškinius dėl konstatuojamojo sprendimo, kai jų suma viršija apeliacinio teismo kompetencijai priskirtų ieškinių sumą ir jeigu įstatymais nustatyta, kad jie turi būti nagrinėjami kolektyvinių teismų.

Baudžiamųjų bylų skyriai, be kita ko, kompetentingi nagrinėti baudžiamąjį pobūdžio bylas, patenkančias į kolektyvinių teismų ir prisiekusiųjų teismo kompetenciją.

Civilinių bylų kolegijos kompetentingos nagrinėti civilinio pobūdžio bylas, kurios nepatenka į civilinių bylų skyrių ir nepilnamečių civilinių bylų kolegijų kompetenciją. Baudžiamųjų bylų kolegijos visų pirma kompetentingos nagrinėti baudžiamąjį pobūdžio bylas, kurios nepatenka į baudžiamųjų bylų skyrių ir nepilnamečių baudžiamųjų bylų kolegijų kompetenciją.

Nepilnamečių civilinių bylų kolegijos kompetentingos sumarinio proceso tvarka (*processo sumaríssimo*) nagrinėti civilines bylas, kurioms Civilinio proceso kodekse nėra konkrečios nuostatos, kurioms taikytina speciali procedūra ir kuriose teismo sprendimas negali būti apskųstas įprasta apeliacine tvarka. Nepilnamečių baudžiamųjų bylų kolegijos visų pirma kompetentingos nagrinėti bylas, kurioms taikytina viena iš trijų supaprastintų procedūrų (*processo sumário, abreviado* ir *sumaríssimo*).

Vykdant teismų sprendimus, vykdymo užtikrinimo teismai kompetentingi atlikti Civilinio proceso kodekse jiems priskirtas funkcijas.

---

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 15/11/2013